

ARTICLE INFO

Received: 10th December 2022

Accepted: 18th December 2022

Online: 19th December 2022

KEY WORDS

Horijiy tillar, aloqa vositalari, ta'lim, martaba qurish, kasbiy faoliyat.

Zamonaviy dunyoda horijiy tilini o'rganish zamonaviy, muvaffaqiyatli inson hayotining muhim tarkibiy qismlaridan biridir. Chet tilini bilish nafaqat orzu, balki zarur. Bugungi kunda chet tilini bilish istagida bo'lganlar ko'payib bormoqda, chunki bu bilim ularga yangi imkoniyatlar beradi, ma'naviy dunyosini boyitmoqda. Ideal holda, bilimli, shuhratparast odam bir nechta xorijiy tillarni bilishi, ularni doimiy ravishda sayqallashi va yaxshilashi kerak, chunki chet tillarini o'rganish umuman zerikarli jarayon emas. Bu dunyoqarashni rivojlantiradigan, mantiqiy fikrlashni, fikrlaringizni qisqa va aniq ifoda etish qobiliyatini yaxshilashga imkon beradigan ijodiy, hayajonli faoliyat.

So'nggi o'n yilliklarda horijiy tillarni o'rganishga qiziqish ortdi. Shu bilan birga, odamlar ongi va faoliyatiga ta'sir qilishda chet tillarining roli ortib bormoqda. Shuni ham hisobga olish kerakki, tillarni bilish shaxsiy va professional muloqotda muhim rol o'ynashi va ba'zi afzalliklarni berishi mumkin.

Jahon globallashuvi va integratsiyasi natijasida hayotimizning barcha

HORIJIY TILLARNI BILISHNING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI

¹Nosirova Dilmuza Nabiyevna

Andijon viloyati Yuridik texnikumi

yuristlar uchun xorijiy til o'qituvchisi, 3- darajali yurist

²Komiljonov Khikmatillo Jakhongir ugli

Andijon viloyati Yuridik texnikumi, 2-bosqich, 114-guruh o'quvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7457329>

ABSTRACT

Maqolada horijiy tillarni bilishning bugungi kundagi ahamiyati haqida so'z yuritiladi. Muallif chet tillarini o'rganish sabablari va bu kundalik va professional sohalarida beradigan afzalliklari haqida gapiradi.

jabhalarida madaniyatlararo aloqalar jadal sur'atlar bilan o'sib bordi: madaniyatlararo muloqotning turli xil vaziyatlari paydo bo'ldi, masalan, maktab va universitetda almashish uchun o'qish, olimlar uchun amaliyot, xalqaro konferentsiyalar, qo'shma korxonalar, sayyohlik sayohatlari, ko'rgazmalar va hokazo. Shunday qilib, horijiy tillarni bilish ijtimoiy makonda muvaffaqiyatli moslashish shartlaridan biridir.

Horijiy tillarni bilish muvaffaqiyatli odamlarni tarbiyalashning ajralmas qismidir. Ushbu elementni endi deyarli har doim davlat va tijorat tashkilotlarining kadrlar bo'limining so'rovnomalarida topish mumkin. O'z ona tilidan tashqari kamida bittasini biladiganlar ish beruvchilarda yanada qulay taassurot qoldiradilar. Zamonaviy insonning shaxsiy va kasbiy rivojlanishi horijiy tillarni bilmasdan amalga oshirilmaydi. Turli madaniyat vakillari bilan muloqot qilish qobiliyati ufqlarni rivojlantirishga yordam beradi va martaba zinapoyasiga ko'tarilish, foydali aloqalar o'rnatish imkonini beradi [5].

Bugungi kunda ish beruvchilar horijiy tillarni bilishni mamnuniyat bilan qabul qilishadi. Hozirda ingliz tili eng ommabop va katta ahamiyatga ega bo'lgan tillardan biridir. Ingliz tili xalqaro muloqot tilidir. Bu navigatsiya, aviatsiya, adabiyot, ta'lim, zamonaviy musiqa, xalqaro sport, turizm va dasturlash tili. Dunyodagi yozishmalarning 75 % ingliz tilida muloqat olib boriladi, radiostansiyalarning 60 % ingliz tilida eshittirishlar va musiqalar taqdim etadi, jahon davriy nashrlarining yarmidan ko'pi ingliz tilida chop etiladi, 80% ma'lumot shu tilda saqlanadi. Ingliz tili bugungi kunda dunyodagi eng keng tarqalgan til bo'lib, 400 milliondan ortiq kishi bu tilda birinchi til sifatida gapiradi, lekin bu tilda chet tili sifatida gapiradiganlar uch barobar ko'p [1].

Biroq, ingliz tilidan tashqari, ba'zi kompaniyalar ikkinchi horijiy tilini bilishni talab qiladi, masalan, nemis yoki frantsuz. Eng mashhur tillar reytingi bo'yicha nemis tili ingliz tilidan keyin ikkinchi o'rinda turadi [2], chunki Germaniya bugungi kunda iqtisodiy jihatdan eng barqaror mamlakatlardan biridir. Biroq, ma'lum bir til foydasiga tanlov qilish, inson unga haqiqatan ham kerakmi yoki yo'qligini tahlil qilishi kerak. Bugungi kunda ko'plab yuqori malakali mutaxassislar nafaqat o'z kasbiy faoliyatida bilim va tajribani, balki ham bilishni talab qiladi. Misol uchun, ingliz tilini bilmasdan marketing va jamoatchilik bilan aloqalar sohasida amalga oshirish qiyin.

Horijiy tillarni bilishning ahamiyatini ortiqcha baholab bo'lmaydi. Zamonaviy aloqa va muloqat vositalarining aksariyati ma'lum darajada tilda gapiradigan odamlarga qaratilgan. Masalan, kundalik hayotda biz tez-tez ingliz tiliga duch kelamiz - Internet, musiqa, xorijiy

tovarlarning izohlari, o'zbek tilida tavsifi ko'pincha ziqna va har doim ham iste'molchi talablariga javob bermaydi va hokazo, ish muhitida axborot texnologiyalari juda katta, bu erda chet tillarini bilish to'liq va malakali ish yaratishga yordam beradi [4].

Yigirmanchi asrdan boshlab ingliz tilining roli inson muvaffaqiyati va bilim olish ko'rsatkichlaridan biri sifatida ortib bormoqda, bu esa uni mamlakatimizning aksariyat ta'lim muassasalarida, o'rta va oliy maktablarda yanada jadal va chuqurroq o'qitishni bevosita taqozo etadi. O'z karerasini qurishda ingliz tilini yuqori darajada biladigan talabalar o'zlarining kasbiy faoliyati sohasida eng so'nggi sifat standartlarini amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'lishlari mumkin.

Ingliz tilini nafaqat bilish, balki uni tushunish, uni o'rganish jarayonida olingan ko'nikmalardan foydalana olish ham muhimdir. Endilikda zamonaviy ta'lim standartlari zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarga moslasha oladigan bilimli, fikrlaydigan va ijodiy rivojlangan shaxsni tayyorlashga qaratilgan. "Mutaxassisning shaxsiy va kasbiy shakllanishi va rivojlanishining global strategiyasining zaruriy tarkibiy qismi sifatida uning kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish uchun uni kasbiy tayyorlashda horijiy tilining vositalari va imkoniyatlaridan maqsadli foydalanish kerak" [2].

Ko'pgina talabalar nafaqat ingliz tilini, balki kamida bir yoki ikkita horijiy tilini o'rganishga ko'proq vaqt ajratmoqdalar. Siz ingliz, ispan, nemis va xitoy tillarining kombinatsiyasini topishingiz mumkin. Shuningdek, horijiy tillarini bilish chet elda ta'lim olishingizga yordam beradi. Bunday ta'lim mavjud bo'lganiga qo'shimcha

bo'lishi mumkin yoki asosiy, kelajakdagi kasbiy faoliyat bilan bevosita bog'liq bo'lishi mumkin. Qayd etilishicha, xorijiy tillarni yaxshi biladigan talabalar ilmiy ishlarda faolroq ishtirok etadilar, turli talaba tashkilotlariga qabul qilinadilar, xalqaro konferensiyalarda institut vakili bo'lishlari va grantlarda ishtirok etishlariga ruxsat beriladi, bu esa ularga kelgusida o'z bilimlarini oshirish imkonini beradi, ta'lim tizimida moliyaviy yordam olish (kelajakda bu ularning kasbiy faoliyatiga ham ta'sir qilishi mumkin), bu nafaqat ularning obro'sini, balki ular vakili bo'lgan universitetning nufuzini ham oshiradi [3].

Tilni biladigan talabalar nafaqat bebaho tajriba orttirishga yordam beradigan, balki xorijiy biznes tuzilmasi bilan tanishish, so'nggi ishlanmalar va rivojlanish tendentsiyalari bilan tanishish, qiziqish, tilni yaxshilash va mamlakat madaniyati haqidagi bilimlarni kengaytirish imkonini beradigan dasturlarda amaliyot o'tash imkoniyatiga ega.

Ish beruvchilar o'z xodimlari sifatida ushbu tilni qo'llash intensivligidan qat'iy nazar so'zlashuvchi mutaxassislariga ega bo'lishdan manfaatdor. Istisno - bu katta ish tajribasiga ega bo'lgan noyob mutaxassislar, ammo bu erda tilni biladigan nomzod baribir ideal bo'ladi. Tilni bilish darajasi insonning ta'lim darajasi va uning kompaniya uchun istiqbollari ko'rsatkichi bo'lib xizmat qiladi. Va lavozim qanchalik baland bo'lsa, tilni bilish uchun talablar shunchalik jiddiy bo'ladi. Yuqori rahbariyat "sukut bo'yicha" ingliz tilida gapiradi, chunki u ham obro' va imidj elementidir. G'arbparast kompaniyalarning ish tili ingliz tili bo'lib, unda barcha ichki hujjatlar, yozishmalar va uchrashuvlar olib boriladi.

Xalqaro kompaniyalarda horijiy tillarni bilish barcha mutaxassislar uchun majburiy talab hisoblanadi. Ingliz tilini bilish - bu xorijiy bozorlarda ishlaydigan yoki xorijiy hamkorlari bo'lgan kompaniyalarda ishga joylashish shartlaridan biri va O'zbekistonda bunday hamkorlar tobora ko'payib bormoqda. Bundan tashqari, bunday talab nafaqat "yuqori" lavozimlarga nomzodlar uchun, balki o'rta darajadagi xodimlar uchun ham o'rnatiladi. Ish o'rinlari e'lonlarining 30 % da ish beruvchilar nomzoddan lavozimga qarab asosiy, og'zaki yoki ravon ingliz tilini bilishni talab qiladi. Ushbu bilimlarni sinovdan o'tkazish, qoida tariqasida, rezyumeni ko'rib chiqish va birinchi suhbat bosqichida amalga oshiriladi. O'zbekiston tashkilotlariga kelsak, ularning ko'pchiligi xorijiy hamkorlar bilan hamkorlik qiladi va o'z xodimlarining ingliz tilini bilishlarini ham xohlaydi. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, O'zbekiston kompaniyalarining cheklangan soni professional ta'lim va chet tilidan faol foydalanishni talab qiladigan lavozimlarga ega.

Til o'rganish, agar u shaxsning o'zi shug'ullanadigan biznes bilan bog'liq bo'lsa, muvaffaqiyatli bo'lishi mumkin. Turli kasbiy vaziyatlarni tahlil qilib, til o'rganuvchi bir guruhga birlashtirilgan so'z va iboralarning butun majmuasini o'zlashtiradi, shunda har bir keyingi yangi ibora avvalgisining tabiiy natijasi bo'lib chiqadi. Bu odamga ingliz tilining uning kasbiy faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini aks ettiruvchi jihatlariga chuqurroq va to'liq e'tibor qaratish imkonini beradi, shuning uchun o'quv jarayoni nisbatan sodda, oson va aniq bo'lishi mumkin.

Shunday qilib, horijiy tillarni o'rganish birinchi qarashda ko'rinadigan

darajada oson emas. Bu ko'p vaqt va kuch talab qiladigan uzoq va murakkab jarayon. Horijiy tillarni o'rganishda motivatsiyani kuchaytirishga yordam beradigan sabablar ham har xil. Ulardan ba'zilari amaliydir. Boshqalar tabiatan intellektualdir. Boshqalar sentimental ko'rinishi mumkin. horijiy tillarni bilishning bugungi kundagi motivasiya beruvchi omillarni ko'rib chiqamiz [3].

1. Ish - horijiy tillarni bilish sizga yanada istiqbolli ish topishga, lavozimni egallashga, boshqa davlatga xizmat safariga borishga, foydali shartnomalar tuzishga, savdo hajmini oshirishga yordam beradi ... Faoliyatimizning istalgan sohasida - ta'lim, sanoat, savdo, xalqaro turizm, kompyuter texnologiyalari va boshqalar - horijiy tillarni bilish foydali bo'ladi.

2. Fan - horijiy tillarni bilish bilan siz xorijiy manbalardan foydali ma'lumotlarni olishingiz, yanada kengroq bilimlarga ega bo'lishingiz mumkin. Xorijiy davlatlar bilan aloqalarni kengaytirish va ilmiy bilimlarni baynalmilallashtirish sharoitida xalqaro axborotning to'g'ri tashkil etilgan tizimi alohida ahamiyatga ega bo'lib, uning

normal ishlashini haqiqatan ham horijiy tillarni biladigan, xorijiy manbalardan tarjimonsiz o'z ona tilida taqdim etish va ilmiy ishlarda foydalanish axborotni tezkorlik bilan ajratib olishga qodir mutaxassisiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Horijiy tillarni bilish o'rgatish jamiyatning ijtimoiy buyurtmasiga, ilmiy va ilmiy-texnik ziyolilarning samarali faoliyatining zarur shartiga aylandi.

3. Ta'lim - O'zbekistonning yagona ta'lim makoniga kirishi chet elda o'qish uchun yangi istiqbollarni ochadi. Madaniyat - Muayyan mamlakat madaniyatiga tegishli adabiyotlar, badiiy filmlar, teledasturlar, musiqalar tilni bilish bilan yanada qulayroq bo'ladi.

4. Emigratsiya - horijiy tillarni bilgan holda mahalliy jamiyatga moslashish va integratsiya jarayoni oson va tez kechadi.

5. Sayohat - o'tgan asrdagi kabi masofalar endi to'sqinlik qilmaydi. Hamma sayohat qiladi va muloqot qiladi. Horijiy tillarni minimal bilish ham chet elda "ushlab turishga" yordam beradi: oziq-ovqat yoki chipta sotib oling, kerakli joyga boring, yangi odamlar bilan suhbatlashing.

References:

1. Abdullaeva K. A. Mutaxassisni kasbiy tayyorlashda kommunikativ kompetensiya. *Obrazovanie i nauka*. 2021. No 2. 102-b.
2. Воробьева А.С. Значение изучения иностранного языка в эпоху глобализации // Социально-экономическое положения мира в новых геополитических и финансово-экономических условиях: реалии и перспективы развития: Институт бизнеса и права, 2020.
3. Хонимкулова Мохидил Хайрулла Кизи, & Ибраимов Холбой Ибрагимович (2018). Необходимость изучения иностранных языков: теория и практика. *Вопросы науки и образования*, (27 (39)), 80-83.
4. Шарипова С. А. Актуальность владения иностранным языком в современном мире // *Современная наука*. 2021. № 1. С. 56.
5. Duniyoning eng ko'p talab qilinadigan chet tillari. URL: <http://www.openlanguage.ru>.